

PREVENCIJA KARDIOVASKULARNIH RIZIKA U DJECE ŠKOLSKE DOBI

Vera Musil¹, Jasmina Kovačević², Marjeta Majer¹, Vesna Jureša¹

¹Sveučilište u Zagrebu, Medicinskifakultet, Škola narodnog zdravlja „AndrijaŠtampar“, Zagreb, Hrvatska

²Zavod zajavnozdravstvo Požeško-slavonske županije, Požega, Hrvatska
vmusil@snz.hr

Sažetak

Uvod: Hipertenzijauzrokujeoko6% smrti u svijetu i sve je učestalija i u odraslihi u djece. Dugo se smatralo da je hipertenzija među djecom uzrokovana sekundarno, uglavnom bolešću bubrega, no u stvarnosti je ona mnogo rjeđa nego ona primarnoga uzroka. Ukoliko se u djece otkrije i utvrdi hipertenzija i dijagnostičkom obradom se ne utvrdi uzrok, smatra se da je hipertenzija primarna. Povišene vrijednosti arterijskoga tlaka u djetinjstvu imaju tendenciju zadržavanja do odrasle dobi. S vremenom nastaju oštećenja ciljnih organa kao što su hiper trofijalijeve klijetke i zadebljanje stijenke karotidnih arterija. Osim oštećenja ciljnih organa, rezultati istraživanja ukazali su i na pridružene čimbenike rizika: preuhranjenost, pozitivnu obiteljska anamneza za kardiovaskularne rizike, nisku porođajnu tjelesnu masu, prehranu s velikim unosom soli, zasićenih masnih kiselina i visokim udjelom šećera, pijenje alkohola, pušenje duhana te sedentarni način života.

Materijali i metode: Povišeni arterijski tlak u djetinjstvu se definira prema međunarodno prihvaćenim kriterijima i centilnoj distribuciji arterijskoga tlaka, objavljenim u četvrtom izvješću *Task Force on Blood Pressure Controlin Children*, prema dobi, spolu i tjelesnoj visini.

Rezultati: Primjenom međunarodno prihvaćenih kriterija, objavljenih u četvrtom izvješću *Task Force on Blood Pressure Controlin Children*, rezultati dosadašnjih istraživanja u svijetu pokazali su da se učestalost povišenoga arterijskog tlaka u djece kreće u rasponu od manje od jedan do 35%. U Hrvatskoj je primjenom navedenih kriterija zabilježena učestalost povišenoga arterijskog tlaka od 20,3% djece u prvom razredu osnovne škole, 39,5% u osmom i u 56,9% u trećem razredu srednje škole.

Zaključak: Rezultati dosadašnjih istraživanja provednihu svijetu i u Hrvatskoj među školskom djecom, ukazali su na potrebu razvoja i implementacije preventivnih programa za kardiovaskularne rizike, prije nego što se usvoje rizične navike i ponašanja. Bolje razumijevanje kardiovaskularnih rizika u školske djece i mladih polazište je u unapređenju znanja o društvenom utemeljenju zdravlja školske djece, podizanju svijesti znanstvene i stručne javnosti o visokoj razini prisutnog kardiovaskularnog rizika u djetinjstvu i mladosti i razvoju znanstveno utemeljenih specifičnih mjera u okviru javno-zdravstvene politike kako bi se u budućnosti smanjio morbiditet i mortalitet od kardiovaskularnih bolesti.

Ključne riječi: djeca, adolescenti, kardiovaskularni rizici, povišeni arterijski tlak

PREVENTION OF CARDIOVASCULAR RISKS IN SCHOOL-AGED CHILDREN

Vera Musil^{*}, Jasmina Kovačević², Marjeta Majer¹, Vesna Jureša¹

¹University of Zagreb, School of Medicine, Andrija Štampar School of Public Health,
John Davidson Rockefeller Street 4, Zagreb, Croatia

²Public Health Institute of Požega-Slavonia County, Županijska 9, Požega, Croatia

Abstract

Introduction: Hypertension causes about 6% of all death worldwide and prevalence of hypertension is increasing in adults and in children. It has been considered that hypertension among children has secondary cause, mostly kidney disease, but it has been less common than the primary cause. If hypertension is detected in children and the cause is not revealed, hypertension is considered to be primary. Elevated blood pressure has a tendency to track from childhood to adulthood. Over time, damage to target organs, such as left ventricular hypertrophy and carotid artery wall thickening, occur. In addition, the results of the study also pointed to the associated risk factors such as overweight, positive family history of cardiovascular risks, low birth weight, eating habits with high salt intake, saturated fatty acids and sugar, alcohol consumption, tobacco

smoking and sedentary lifestyle.

Materials and methods: Elevated blood pressure in childhood is defined according to internationally accepted criteria and percentile distribution, by age, sex and body height, developed and published in fourth report of the Task Force on Blood Pressure Control in Children.

Results: Using criteria published in fourth report of the Task Force on Blood Pressure Control in Children, the results of the studies conducted among children and adolescents worldwide have shown prevalence of elevated blood pressure from less than 1% to 35%. Using internationally accepted criteria, the prevalence of elevated blood pressure in Croatia from 20.3% children in first grade, 39.5% in eighth grade of elementary school to 56.9% in third grade of high school, has been reported.

Conclusion: The results of the studies in school children worldwide and in Croatia have point to the need of development and implementation of preventive programs for cardiovascular risks, before acceptance of risk behaviours. Better understanding of cardiovascular risks in school-aged children is a starting point for improvement of knowledge about the social foundations of youngster's health. It raises awareness of scientists and health professionals about the high level of cardiovascular risks in school age and need for development of evidence-based specific measures within public health policy that could help to reduce morbidity and mortality of cardiovascular diseases in the future.

Key words: children, adolescents, cardiovascular risks, elevated blood pressure

TJELESNA AKTIVNOST KOD OSOBA STARIJE ŽIVOTNE DOBI

Martina Kožić¹, Božica Lovrić^{1,2}, Tihomir Jovanović¹

¹Opća županijska bolnica Požega, Osječka 107, Požega, Hrvatska

²Medicinski fakultet Osijek Josipa Hutlera 4, Osijek, Hrvatska

bozicalovric@gmail.com

Sažetak

Cilj: Cilj je istraživanja bio prikazati razlike u tjelesnoj aktivnosti između gradskog i seoskog stanovništva starijeg od 65 godina u količini i kvaliteti aktivnosti.

Ispitanici i metode: U istraživanju je sudjelovalo 100 ispitanika, od toga 50 ispitanika su činili stanovnici grada Požege i 50 ispitanika su bili stanovnici sela: Trenkovo, Jakšić, Vidovci, Mihaljevci i Završje. Svi ispitanici bili su stariji od 65 godina. Upotrijebljen je modificirani anketni upitnik o tjelesnoj aktivnosti po Baecku.

Rezultati: Provedenim istraživanjem utvrđeno je da se u gradu športom bavi 28 %, a na selu svega 18 % stanovnika. Stanovnici grada više se bave športom od stanovnika sela iako razlika nije statistički značajna. Prema ispitivanim varijablama statistički značajna razlika između ispitanika iz sela i grada registrirana je samo u jednoj varijabli (znojenje; $p < 0,003$), a ostale se varijable ne razlikuju značajno. Ispitanici grada i sela najčešće provode slobodno vrijeme gledanjem televizijskog programa. Stanovnici grada bave se športom više mjeseci u godini, a stanovnici sela u onim mjesecima kada se bave športom više se sati tjedno bave športskim aktivnostima. S obzirom na spol ispitanika, športom se bave više muškarci nego žene. Žene se bave športovima niže razine intenziteta, ali se zato više sati tjedno bave športom od muškaraca.

Zaključak: Utvrđeno je da se stanovnici grada i sela stariji od 65 godina malo bave planiranim tjelesnim aktivnostima. Iako se stanovnici grada bave športom nešto više od stanovnika grada, razlika nije statistički značajna. Ljudi u gradu i selu imaju slabo razvijenu svijest o potrebi bavljenja športskim aktivnostima u smislu očuvanja tjelesnog zdravlja.

Ključne riječi: tjelesna aktivnost, gradsko stanovništvo, seosko stanovništvo